

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Zápis o obhajobě disertační práce

Akademický rok: 2023/2024

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Jiří Hubáček
Identifikační číslo studenta: 61820460

Typ studijního programu: doktorský
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Dějiny české literatury a teorie literatury
ID studia: 584994

Název práce: Obraz Indie v české literatuře a publicistice 19. století
Pracoviště práce: Ústav české literatury a komparatistiky (21-UCLK)
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: doc. PhDr. Václav Vaněk, CSc.
Oponent(i): PhDr. Jan Filipický, CSc.

Datum obhajoby: 12.09.2024 **Místo obhajoby:** Praha
Termín: řádný

Průběh zkoušky: V úvodu obhajoby disertační práce Mgr. Jiřího Hubáčka představil doc. Špirit komisi ve složení (doc. Mgr. Michael Špirit, Ph.D., doc. PhDr. Jiří Homoláč, CSc., doc. PhDr. Daniel Vojtěch, Ph.D., doc. PaedDr. Luboš Merhaut, CSc., doc. PhDr. Jan Wiendl, Ph.D.). Pak předal slovo školiteli práce, aby práci stručně představil. Doc. Vaněk se vyjádřil k průběhu studia Jiřího Hubáčka: zmínil, že už v magisterském studiu byl úspěšný a jeho diplomová práce byla oceněna. Jako postgraduát rozšířil svoji studium o další zdroje, jež publikoval s obsáhlými úvodními statěmi. Ocenil šíři jeho zájmů a rozsáhlou publikační činnost. Zmínil také jeho pedagogickou činnost na Ústavu české literatury a komparatistiky a Ústavu asijských studií. Zdůraznil jeho výstupy k veřejnosti, které považuje za velmi přínosné. Dizertaci doc. Vaněk hodnotil jako promyšlenou a ambiciózní, která naplňuje požadavky na kvalifikační práci tohoto typu. Pozitivně hodnotil důraz na materiál, ale také použití teoretických konceptů. Rozsah práce je obdivuhodný. Ocenit je třeba přehlednou strukturu práce.

Mgr. Hubáček představil zájem práce a její obsah. Záměr komentoval jako úsilí o co nejširší mapování české reflexe Indie, indické skutečnosti a reálií a filologie v daném období. Bylo to z důvodu prozatím nedostatečného poznání a popisu materiálu jako celku, proto mířil na co nejširší množství textů, původních, přeložených i parafrázovaných textů v českém prostředí. Chce tak svou prací zajistit solidní základnu k detailnějšímu poznávání a případné komparaci s jednak výzkumy v jiných jazycích a také vnímání jiných vzdálených kultur v českém prostředí. Proto je práce

členěna tematicky - je dělena do šesti obsáhlých kapitol, které se snaží koherentně mapovat zvolenou oblast. První kapitola, věnující se obrozeneckému zájmu o Indii a sanskrt, za účelem prokázání příbuznosti etnik a jazyků, je trochu jinak pojatá, vzhledem ke specifčnosti tohoto obrozeneckého úsilí. Ostatní kapitoly jsou tematicky členěny, druhá se věnuje reflexi indické vědy v především odborném ale i popularizačním diskurzu. Třetí kapitola se zaměřuje na reflexi indické religiozity v českém kontextu, vnímání budhismu, hinduismu, ale i okultních věd a také vnímání tohoto v českém katolickém diskurzu. Druhá polovina práce se věnuje více beletrii a literární historii - čtvrtá kapitola se týká obrazů Indie v žurnalistice. Pátá a šestá kapitola jsou věnovány reflexi literatury cestopisné a beletristické literatury. Pozornost je věnována zejména původní české tvorbě, ale vhodně jsou zapojeny i překlady z cizích literatur, které v českém diskurzu přesto rezonovaly.

Doc. Špirit poděkoval za představení a doc. Hříbek byl vyzván ke shrnutí svého oponentského posudku. Ocenil především rozsah práce a úctyhodné naplnění cílů, které si ambiciózně stanovila. Přesahuje tak jakékoli předcházející počiny na poli této disciplíny. Jednu věc, kterou by zdůraznil jako problematickou, je Hubáčkova reflexe saidovského orientalismu. Ta se zdá buď příliš rozvedená nebo naopak málo prohloubená - není jasné, jaký má celkový teoretický přínos pro pojetí práce. Metodologickou předlohou lepší by se mu zdála východiska hermeneutiky, tedy to, co Hubáček nakonec skutečně používá. Očekával by širěji zmíněný teoretický aparát hermeneutiky, především, pokud by práce měla být publikována, což doporučuje.

Další věci, která by stála za úvahu je, do jaké míry byl český diskurz specifický, jak přejímal ale také přetvářel jiné evropské pohledy a postoje. Oceňuji proto první část práce, Kollárovu imaginaci, obrazy a romantismus, které sice jsou upozaděny časem, ale do nějaké míry přetrvávají až do první světové války.

V práci chybí potenciálně také hlubší vypořádání se se zastánci kritické teorie, českou roli v koloniální evropské a západní minulosti, vzhledem k obsahu muzeí a tak podobně. Není možné českou reflexi Orientu nebo Indie vnímat pouze jako naivní představy a vynechat imperiální a mocenské nároky, které byly v tomto diskurzu také přítomny.

Rada drobností týkající se přepisů a dalších technických věcí jsou spíše nezásadního charakteru.

Otázka: Jak pojímat vědce, kteří psali pro české publikum v jiném modu a diskurzu než pro kosmopolitní mezinárodní, cizojazyčné publikum. Dalo by se o materiálu z tohoto hlediska říct něco více specifického, v čem to sebehledání v indických obrazech bylo jiné v českém a jiném prostředí?

Doporučil práci k obhajobě a také k následné publikaci.

Doc. Špirit navrhl reagovat vzápětí na posudek doc. Hříbka. Mgr. Hubáček v rychlosti reagoval na výtku zapojení prací Ivo T. Budíla. Za zajímavé považuje výzvu věnovat se blíže autorům, kteří psali i v jiném jazyce. Domnívá se, že takový přístup přesahuje záměry a možnosti jeho současné práce. Za nejpřínosnější považuje uvažování směrem k teoretickým východiskům práce. Původně nechtěl Hubáček kritizovat Saida nebo jeho přístup, ukazovat jiné cesty, nebo ho pouze zmínit, ale naopak na základě několika vymezení se vůči Saidovi a dalším teoretikům a teoretičkám a nástupcům, a definovat tak svůj vlastní přístup k materiálu. Uznává, že by to šlo konkrétněji definovat. Hermeneutiku doplnit konkrétně mezi metodologická východiska vztahování se k Jinému by mohlo být produktivní navázání na imagologické přístupy, které v práci používá. Mgr. Hubáček je otevřený další diskuzi na toto téma.

Dr. Filipický, další oponent, byl ze zdravotních důvodů omluven, doc. Špirit tedy shrnul zásadní myšlenky jeho oponentského posudku.

Posudek cení strukturaci a přehlednost, také obsáhlost. Záměry jsou představeny úvodem a shrnuty v závěrech i celém závěru práce, a daří se je naplnit. Práce s prameny a materiálem je bez problému, kromě překlepů. Vlastní přínos práce není bezduchý kompilát, ale naopak hluboce promyšlený široký materiál, se kterým se dá v mnoha dalších disciplínách nadále pracovat a na Hubáčkovu práci navazovat. Přímé dotazy k obhajobě: Jaké byla indická pojetí času? - Mgr. Hubáček zmínil, že s dr. Filipským o výtkách komunikuje od přijetí jeho posudku. První otázku považuje za důležitou nejen kvůli tomu, jaké bylo pojetí času v budhistickém nebo hinduistickém vnímání (cyklické), ale jaké toto pojetí mělo vliv na přístup západních vědců a historiků. Dochází ke střetu dvou historiografií - evropské utvářené od antiky ve smyslu lineárním a jiné v tom indickém prostředí a snahu o popsání. Vměstnání indických skutečností do evropského vnímání a tázání se na straně evropských vědců, jestli tedy indická historie je jakkoli relevantní pro jejich poznání dějin.

Další otázka dr. Filipského je po terminologii a překladu přívlastku Buddha - osvícený nebo probuzený Buddha? Mgr. Hubáček se nepokládá za indologa ani buddhologa, a necítí se tedy nekompetentní k zodpovězení této otázky v tomto okamžiku.

Doc. Špirit tlumočil otázku k pojetí E. Bondyho ze sedmdesátých let 20. století a k překladu knihy F. Hartmanna v nacistickém Německu. - Hubáček v odpovědi spojuje odpověď s využitím indických obrazů v nacistické ideologii. Říká, že Bhagavadgíta je "pouze" text, který funguje v každé době jinak a může být různě interpretován. Bondy sám, když psal svou Indickou filozofii, psal text angažovaný a interpretační nejen vědecky, ale i politicky vzhledem ke své historicky dané situaci. Jedná se tak o jednu specifickou interpretaci, což je v podstatě totéž, co se týká zneužití tohoto textu v nacistické propagandě. Duchovní boj v člověku za probuzení vyššího lidství vs. zabíjení nepřátel. To jsou ukázky toho, jak některé texty, zejména ty duchovní a náboženské, mají riziko, že v interpretaci dojde k jejich překročení.

Poslední otázka je terminologická a překladatelská, týkající se britských koloniálních držav v Indii: Presidency, Hubáček píše o "prezidentství", dr. Filipský preferuje svůj novotvar "prezidencie", které lépe postihuje anglický výraz "presidency". Hubáček použil dobový termín, ale souhlasí s výtkou.

Klasifikace obhajoby:	prospěl/a (P)	
Předseda komise:	Špirit Michael, doc. Mgr., Ph.D.
Členové komise:	Homoláč Jiří, doc. PhDr., CSc.
	Vojtěch Daniel, doc. PhDr., Ph.D.
	Merhaut Luboš, doc. PaedDr., CSc.
	Wiendl Jan, doc. PhDr., Ph.D.

Byl/a jsem seznámen/a s protokolem:.....